

กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์
ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี
Tourism Activities for Creative Learning in
the Royal Initiative Projects in Phetchaburi Province

รับบทความ	29/05/2022
แก้ไขบทความ	21/11/2022
ยอมรับบทความ	05/01/2023

วรรณวีร์ บุญคุ้ม¹ วิจิต อิมารมย์²
โรม วงศ์ประเสริฐ³ และกนิต เขียววิชัย⁴
Wannawee Boonkhum Vichit Imarom
Rome Wongprasert and Kanit Kheovichai

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอผลจากการศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี และ 2) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการลงพื้นที่ศึกษา การศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักคือนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 20 คน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 25 คน ผลจากการศึกษาพบว่า 1) กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเกษตร เช่น การสาธิตการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ พืชผักสวนครัว การเลี้ยงสัตว์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากการเกษตร กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การอนุรักษ์น้ำ ดิน ป่าชายเลน และ

¹รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำ ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Associate Professor Dr., Lecturer, Fundamental Education, Faculty of Education Silpakorn University.
²อาจารย์ประจำ ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Lecturer, Fundamental Education, Faculty of Education Silpakorn University.
³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำ ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Assistant Professor Dr., Lecturer, Fundamental Education, Faculty of Education Silpakorn University.
⁴ศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์พิเศษ ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Professor Dr., Special Instructor, Fundamental Education, Faculty of Education Silpakorn University.

การผลิตพลังงานไฟฟ้ากระแสไฟฟ้า 2) แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวและชุมชน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติผ่านช่องทางสื่อสารที่หลากหลาย ควรส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้นเพื่อเพิ่มประสบการณ์และสร้างความประทับใจ และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวมากขึ้น

คำสำคัญ: กิจกรรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริการเรียนรู้
อย่างสร้างสรรค์ จังหวัดเพชรบุรี

Abstract

This paper presents the findings on tourism activity for creative learning in the Royal Initiative Projects in Phetchaburi Province. The research aimed to 1) study creative learning activities in the Royal Initiative Projects in Phetchaburi Province, and 2) find suggestions for tourism development of creative learning in the Royal Initiative Projects in Petchaburi Province. Qualitative data were collected through fieldwork, documentary analysis, and in-depth interview. Key informants of the study were 20 tourists and 5 people who were related to tourism in the area, a total of 25 people. The findings revealed that: 1) creative learning activities in the Royal Initiative Projects in Phetchaburi Province were various activities including agricultural learning activities such as economic crop, cultivation demonstration, vegetable garden, animal farms, processing of agricultural products, learning activities according to the Philosophy of Sufficiency Economy, activities to conserve natural resources and environments such as water conservation, soil conservation, mangrove forests, and electric power generation; 2) the suggestions for tourism development of creative learning in the Royal Initiative Projects were: building knowledge and understanding of safety standards in tourist attractions for tourists and communities as well as relevant officials, increasing public relations relating organizations to introduce the tourist attractions

to the tourists, especially foreign tourists through various communications channels, encouraging more learning activities and experiences for tourists in order to increase satisfaction, allowing more participation in tourism management from the communities.

Keywords: *tourism activity, tourism in the Royal Initiative Projects, creative Learning, Petchaburi Province*

บทนำ

การท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของไทยเป็นอย่างมาก เพราะรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีจำนวนมหาศาลก่อให้เกิดการสร้างงานและการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น และเนื่องจากประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของภูมิภาค ในการจัดการการท่องเที่ยวจึงคำนึงถึงกรอบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่องค์การการท่องเที่ยวโลกได้กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงหลัก 4 ประการคือ 1) ดำเนินกิจการการท่องเที่ยวในขอบเขตที่ชุมชนจะมีได้ทั้งในเรื่องธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน 2) ตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะมีผลกระทบต่อชุมชน ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนอันเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น 3) การมีส่วนร่วม ของเจ้าบ้านและผู้มาเยือนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว และ 4) การรื้อยประสานความจำเป็นต่อการพัฒนาทางเลือกของชุมชนและกำหนดแผนงานทางเศรษฐกิจ การดำรงอยู่ของชุมชนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (World Tourism Organization, 2003; สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2554: 14-15) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายสำคัญ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยมุ่งเน้นการนำนวัตกรรมมาใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศ นำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมมาเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559: 1-4) สิ่งเหล่านี้ นับว่ามีความจำเป็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศให้ได้มาตรฐาน และสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวของไทยได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้นักท่องเที่ยวต้องปรับตัวให้เข้ากับยุควิถีปกติใหม่ที่โลกพลิกผันและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผลกระทบ

ดังกล่าวข้างต้นทำให้พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไป โดยนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับมาตรฐานและความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น นอกจากการให้ความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวแล้ว แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยได้กำหนดวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม สมดุลและยั่งยืน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554: 1-2, 25-26) ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวทั้งเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในชุมชน จึงต้องให้ความสำคัญในเรื่องมาตรฐานและความปลอดภัยอีกด้วย

ในเชิงพื้นที่ เพชรบุรีเป็นจังหวัดสำคัญในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในเชิงภูมิศาสตร์ของประเทศ เนื่องจากมีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม เอื้ออำนวยให้มีการเดินทางและสามารถเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมได้โดยสะดวก ทั้งทางน้ำ ทางบก มีแหล่งทรัพยากรที่มีความหลากหลายและอุดมสมบูรณ์ ทำให้กลุ่มจังหวัดภาคกลางเป็นศูนย์กลางการผลิตทางการเกษตร ปศุสัตว์และการประมงที่สำคัญ และเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2554: 4-5, 8-9) ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่างนี้ เพชรบุรีนับเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวมากที่สุดจังหวัดหนึ่ง เพราะมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ทะเล และชายหาดที่สวยงาม นอกจากนี้ เพชรบุรียังเป็นจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมากถึง 22 โครงการ และหลายโครงการเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวไปแวะชมเพื่อเรียนรู้และซื้อผลิตภัณฑ์ อาทิ โครงการศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการซึ่งห้วมนตามพระราชดำริ เป็นต้น (จังหวัดเพชรบุรี, 2556 ออนไลน์)

จากข้อมูลลักษณะของพื้นที่ของจังหวัดเพชรบุรีและเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่ประเทศไทยรวมถึงประเทศอื่น ๆ ในโลกกำลังเผชิญกับสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งที่ผ่านมายังไม่เคยประสบปัญหานี้มาก่อน จึงควรมีการดำเนินการเพื่อรองรับการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสถานะเศรษฐกิจและรายได้ของแหล่งท่องเที่ยวไทย รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตลอดจนหาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. พื้นที่ในการศึกษา ได้แก่ พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งสิ้น 22 โครงการ โดยการศึกษาครั้งนี้ศึกษาจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลบริบทของแหล่งท่องเที่ยวและจากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยเลือกพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ผู้มาเยี่ยมชมหรือนักท่องเที่ยว รวม 4 พื้นที่ ได้แก่ โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์ศึกษาวิจัยห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการซึ่งห้วยมันตามพระราชดำริ
2. ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษา ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี 4 แห่ง ๆ ละ 5 คน รวม 20 คน และนักวิชาการ ผู้นำชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง หรือมีประสบการณ์การด้านการท่องเที่ยว ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 5 คน รวมผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาทั้งสิ้น 25 คน

การทบทวนวรรณกรรมและนิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งศึกษาบริบทของพื้นที่และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการศึกษา และได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมายถึง ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวมีหรือจัดขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์

เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีประสบการณ์ตรงในกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้ศึกษา เรียนรู้ มีส่วนร่วม ในกิจกรรมการท่องเที่ยว เกิดความเข้าใจ เกิดความประทับใจ เห็นคุณค่าจากการเรียนรู้ที่นำไปสู่ การประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต ก่อให้เกิดการสร้างผลิตภัณฑ์ และมูลค่าทาง เศรษฐกิจในชุมชน ตลอดจนมีการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในการ อนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2. แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ หมายถึง คำแนะนำหรือ ข้อเสนอแนะที่มีความเป็นไปได้ต่อการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาการท่องเที่ยวในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

3. การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การเรียนรู้ที่นำไปสู่การคิดสิ่งใหม่ หรือการ ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

4. วิถีปกติใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตแบบใหม่ที่แตกต่างจากอดีต ฐานชีวิตใหม่ ความปกติใหม่ ที่ทุกคนต้องปรับตัวหลังจากการเกิดโรคระบาดรุนแรงโควิด-19 ประกอบด้วยวิถีคิด วิถีเรียนรู้ วิถีสื่อสาร วิถีปฏิบัติและการใช้ชีวิต

5. บริบทของพื้นที่ หมายถึง ลักษณะแวดล้อมทั้งด้านภูมิศาสตร์หรือด้านกายภาพ ลักษณะของประชาชนในชุมชน ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวของ พื้นที่ศึกษาในจังหวัดเพชรบุรีที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยคณะผู้วิจัยลงสำรวจพื้นที่ศึกษาบริบทของแหล่ง ท่องเที่ยวในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี ที่เป็นที่ยุ้จักของนักท่องเที่ยว และมีกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) โครงการศึกษาวิจัย และพัฒนาสิ่งแวดล้อม แหล่งผักเป็ดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 2) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ 3) โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง 4) โครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ เพื่อศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนหาแนวทางพัฒนาการ ท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ ทั้งตัวแทนภาคประชาชน นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสำรวจรายการทรัพยากรการท่องเที่ยว และประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งมีความสอดคล้องทุกข้อ ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวม

ข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนสิงหาคม-ธันวาคม 2564 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอเป็นความเรียง พร้อมภาพประกอบ

สรุปผลการวิจัย

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์ศึกษาวิจัยห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ พบว่า แหล่งท่องเที่ยวในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้มีกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเกษตร อาทิ การสาธิตการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ พืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เป็นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง ศูนย์ศึกษาวิจัยห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมเรียนรู้เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การบำบัดน้ำเสีย การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติบริเวณป่าชายเลน และการผลิตพลังงานไฟฟ้าในและโครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ

2. แนวทางพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติผ่านช่องทางสื่อสารที่หลากหลาย ควรส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้นเพื่อเพิ่มประสบการณ์และสร้างความประทับใจให้มากขึ้น ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และควรสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานความปลอดภัย (Standard and Safety: SHA) ในยุคที่การท่องเที่ยวยังได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ให้แก่นักท่องเที่ยวและชุมชน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้มากขึ้น

อภิปรายผล

1. ผลจากการศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ที่หลากหลายและนักท่องเที่ยวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในการดำรงชีวิต ทั้งในแง่การประกอบอาชีพ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาทิ กิจกรรมการเรียนรู้ทางการเกษตร อาทิ การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ

พืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร กิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การอนุรักษ์น้ำ ดิน ป่าไม้ ป่าชายเลน การใช้กังหันลมเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ผลที่ได้จากการศึกษานี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ที่ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542) กล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวไว้ว่า จะต้องมีการปัจจัยดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ (Natural assets) รวมปัจจัยดึงดูดใจด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น (contemporary human products) นอกจากนี้ แหล่งท่องเที่ยวในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกและปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ ไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว ทั้งวิทยากรบรรยาย รถนำชมบริเวณโครงการ ข้อมูลประชาสัมพันธ์ ที่จอดรถ ห้องน้ำไฟฟ้า น้ำประปา และยังมีของที่ระลึกไว้จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริยังมีร้านอาหารที่สร้างขึ้นใหม่ไว้บริการอาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยวอีกด้วย

ผลที่ได้จากการศึกษานี้ยังมีความสอดคล้องกับนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาลตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่ให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการท่องเที่ยว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) สอดคล้องกับนโยบายการท่องเที่ยวที่ต้องการให้นักท่องเที่ยวได้มีประสบการณ์ตรง และเรียนรู้ร่วมกับชุมชนและพื้นที่ท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ต้องอาศัยการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง สามารถก่อให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยวได้อีกด้วย (พจนา สวนศรี, 2546: 24; เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2550: 110-111)

2. ผลจากการศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ควรสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานความปลอดภัยในยุควิถีปกติใหม่แก่นักท่องเที่ยวและชุมชน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เนื่องจากพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งอยู่ใกล้ที่ตั้งของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวและพักอาศัยแบบพำนักรถเป็นจำนวนมาก ผลจากการศึกษา ยังพบว่า ควรส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้นเพื่อ

เพิ่มประสบการณ์และสร้างความประทับใจให้มากขึ้น และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวมากขึ้น

ผลที่ได้จากการศึกษานี้สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของวรรณวีร์ บุญคุ้ม และคณะ (2559) ที่พัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีไทยสร้างสรรค์เส้นทางกาญจนบุรี-ทวาย โดยมีข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีไทยสร้างสรรค์ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับกระทรวงและระดับจังหวัดควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนและประชาชนเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยววิถีไทยควรส่งเสริมการเรียนรู้และการสืบทอดเรื่องราวของศิลปวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่น ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการจัดทำของที่ระลึกจากวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น และควรให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น ผลที่ได้จากการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ควรให้ชุมชนและท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว (World Tourism Organization, 2003; บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548: 286-288) โดยข้อเสนอแนะที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น เนื่องจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ในจังหวัดเพชรบุรี มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงจากส่วนกลางและพื้นที่ในจังหวัดเพชรบุรี การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวบางกิจกรรม เช่น การผลิต การแปรรูป และจำหน่ายสินค้า การให้ประชาชนในชุมชนนำผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นจากการเรียนรู้ของโครงการมาจำหน่าย ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Masison, 1995) สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่วางอยู่บนฐานคิดที่ว่า คนในชุมชนทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้คนในท้องถิ่นในฐานะเจ้าของชุมชน มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและสถานที่ในพื้นที่ท่องเที่ยว (พจนา สวนศรี, 2546: 24; เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2550: 110-111) และยังสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาการศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ จังหวัดเพชรบุรีมีดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด รวมทั้งส่วนภูมิภาค ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ จังหวัดเพชรบุรี ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเพิ่มขึ้น

ควรเพิ่มมาตรการในการสร้างมาตรฐานความสะอาด ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวในช่วงสถานการณ์โควิด 19

1.2 ควรสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในจังหวัดเพชรบุรีเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง โดยให้ประชาชนชุมชนและท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ทั้งระดับจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชนควรร่วมมือกันในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี โดยเฉพาะการพัฒนาด้านการเกษตรสินค้าเกษตรปลอดภัย และร่วมกันพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนแหล่งท่องเที่ยว

2.2 ควรส่งเสริมการให้นักท่องเที่ยวและชุมชนนำความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยวของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต

บทสรุป

แหล่งท่องเที่ยวในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริใน จังหวัดเพชรบุรี มีกิจกรรม การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ที่หลากหลาย โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์พื้นที่บริเวณป่าชายเลน การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน การเรียนรู้ กิจกรรมการท่องเที่ยวเหล่านี้ นักท่องเที่ยวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี สามารถเพาะปลูกพืช ผัก ผลไม้ที่สะอาด ปลอดภัยไว้บริโภคได้เอง ช่วยแก้ปัญหาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- จังหวัดเพชรบุรี. (2556). **ข้อมูลจังหวัด**. ค้นเมื่อ พฤษภาคม 10, 2556, จาก <http://www.petchaburi.go.th>.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2550). **การท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐานจุดเริ่มต้นของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในการประชุมเทศกาลการท่องเที่ยวไทย**. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร. (2542). **สรุปผลการสัมมนาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ**. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- พจนา สวนศรี. (2546). **คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน**. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- วรรณวีร์ บุญคุ้ม และคณะ. (2559). **การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีไทย สร้างสรรค์เส้นทางกาญจนบุรี-ทวาย**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2554). **นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- Mason, P. (1995). **Tourism: Environment and development perspectives**. London: Godalming.
- World Tourism Organization. (2003). **Sustainable tourism: Institutional of tourism industry**. Madrid: World Tourism Organization.